

**ПСИХОЛОГІЧНЕ СПОСТЕРЕЖЕННЯ
ОСНОВНИХ ПРИЧИН ВЖИВАННЯ
ПІДЛІТКАМИ НЕНОРМАТИВНОЇ ЛЕКСИКИ
НА ОСНОВІ ТЕСТОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

Анна Ярошчук (Київ)

На сучасному етапі розвитку суспільства особливого значення набуває культура спілкування. Це відбувається внаслідок трансформації суспільного життя, зміни пріоритетів діяльності й розвитку особистості. Дуже суттєво проблема ненормативної лексики постає там, де немає перед ким соромитись, де не потрібно нести відповідальність за сказане та там, де люди нормально сприймають лайливі вирази. Особливо це характерно для суто чоловічого колективу, навіть якщо самі чоловіки ще не досягли повнолітнього віку. Саме від підлітків дуже часто можна почути прояви різних жаргонів і сленгів, які супроводжуються нецензурною лексикою.

Метою даного дослідження є визначення особистості та виявлення психічних станів, при яких підлітки вживають ненормативну лексику.

Респондентами дослідження є 360 ліцеїстів 13-14 років Київського військового ліцею. Матеріалом дослідження послужили результати тестів, що були отримані в ході групових занять, встановлених навчальною програмою.

За результатами дослідження були зроблені висновки стосовно вживання підлітками ненормативної лексики:

1. Аутсайтери, ізольовані та ті, що набрали найбільшу кількість негативних виборів, – більше схильні до вживання нецензурної лексики ніж лідери та ті, що користуються повагою та авторитетом. Про це чітко говорить соціометричне дослідження, в якому ліцеїсти, відповідаючи на запитання, самі вибирають позитивних та негативних особистостей свого оточення. Тобто, підлітки, які неспроможні стати неформальними лідерами, використовуючи знання, обізнаність, харизму та вміння чітко висловлювати думки і відстоювати свою позицію, хочуть висловити свій протест саме нецензурними словами. Для них це прояв вираження своєї вигаданої значущості та спроба притиснення вже існуючого позитивного лідера.

2. Позиція ліцеїстів, які, за опитувальником діагностики агресивних та ворожих реакцій людини Басса – Дарки, набрали найбільшу кількість балів за показниками фізичної агресії, роздратування та негативізму, є наступною: кожен прояв агресії в жодному разі не повинен обходитися без лихослів'я. Такі підлітки часто не помічають як вживають ненормативну лексику,

**PSYCHOLOGICAL OBSERVATION
ABOUT THE MAIN CAUSES TEENAGER
PROFANITY THAT IS BASED
ON TEST RESEARCH**

Anna Yaroshchuk (Kyiv)

The culture of communication acquires special importance in modern society. This fact is effect of the social life transformation, change of priorities and personal development. The problem of language pollution distinctly arises in such places where some people are impertinent and irresponsible for their language style and others normally perceive abusive language.

This situation is typical for male collective even if the men had not yet reached the age of majority. They are exactly teens who often use various jargon and slang accompanied by a bright stream of profanity, especially when these teenagers live in dormitory during their training.

The purpose of this study is to describe the factors that influence adolescents use of profanity. 360 pupils took part in experiment. Thirteen-fourteen years old boys with various personal problems individually appeal to a psychologist for help. Group sessions are mandatory also for them. Sessions are held in various forms but at the end of each session cadets have tests established by curriculum.

Using the method of observation during the processing of the data some conclusions regarding the use of teenager profanity were made up:

1. Outsiders, isolated cadets and those who scored the highest number of negative reviews are more prone to profanity than the leaders and those who have respect and authority. Sociometric research during which cadets themselves choose positive and negative characters in their environment by dint of answering the question proves that fact. Notably, teenagers who can't be informal leaders, to use the knowledge, awareness, charisma and ability in expressing precisely their opinions and defending their position manifest their protest is curses. It is a manifestation of fictional expression of their value and a try to harass of present positive leader.

2. The position of cadets having the most points of physical aggression, anger and negativity according Buss-Durkey Inventory is: «Every manifestation of aggression in any case should not manage without the vulgar expressions». These teens can even ignore their swearing in adult presence. Actually they even can skip the presence of adults if they are in state of «aggressive euphoria». In this state they see only themselves and person towards which their aggression is directed.

3. The diagnostics level of school anxiety Phillips method shows the opposite results to Buss-

навіть коли поруч є дорослі. Та, власне, і дорослих вони не завжди можуть помітити, якщо входять в «агресивний кураж». Таким чином вони звільняються від стримуваної агресії.

3. За методикою діагностики рівня шкільної тривожності Філіпса тенденція протилежна від діагностики агресивних та ворожих реакцій людини Басса – Дарки. Підлітки, які мають високий або дуже високий рівень тривожності хоча б по одному із виділених Філіпсом факторів, вживають невелику кількість нецензурних виразів. Ті ж з них, в яких тривожність прогресує по двом або більше факторам, мають високий показник загальної тривожності у школі, взагалі майже не вживають ненормативну лексику. Ліцеїсти, у яких рівень шкільної тривожності знаходиться в рамках норми, діляться на два типи:

– ліцеїсти, які мають високий рівень успішності, впевнені в своїх знаннях та в собі, мають активну соціальну позицію;

– ліцеїсти, які мають низький або середній рівень успішності, низький рівень загальної культури, виражений негативізм, немотивовані до отримання знань, самі провокують суперечку, вживаючи при цьому нецензурні вирази.

Отже, проводячи діагностику психічних станів ліцеїстів з девіантною поведінкою, проявом якої є вживання ненормативної лексики, необхідно враховувати наступне:

а) існує багато факторів, які впливають на формування мовленнєвої культури, але не завжди їх треба шукати в оточуючому середовищі, цілком можливо, що вони є проявом психічного стану підлітка. Тому ми вважаємо за необхідне перед тим, як сварити дитину за вживання ненормативної лексики, звинувачуючи її погане оточення, розібратись, що є джерелом цієї поганої звички;

б) проводячи психологічні дослідження, особливо у вигляді тестів, не слід концентрувати свою увагу лише на одному емоційному стані, який характеризує даний тест. Необхідно використовувати декілька методів (метод спостереження, лонгитюдний, комплексний метод), щоб виявити в дитини якісь приховані комплекси чи проблеми, про які вона соромиться або боїться комусь розповісти.

Durkey Inventory method. Teens which have high or very high level of anxiety almost don't use obscene expressions. Those cadets who have high rate of general anxiety in lyceum and whose anxiety is progressing on two or more factors almost don't use profanity. Cadets having the level of school anxiety within the scope are divided into two types:

– leaders, activists, cadets who receive high grades (cadets that are sure of their knowledge and abilities);

– cadets who are not confident in their knowledge and depend upon someone. They wait for someone's help during lessons, apprehend test, afraid to raise his hand even if they know the answer to the teacher question. They may be indifferent cadets who are not interested in getting high grades. They write the swear words in notebooks, on the desks, bully other cadets, provoke controversy, show disrespect to everybody using obscenities.

Consequently, giving a diagnosis of mental state of cadets with deviant behavior revealed by the use of profanity it is necessary to take into consideration the following:

a) there are many factors that influence the formation of teenager language culture. Causes of it are not always in the environment. It is likely the cause is cadet himself. So, before giving a rebuke to student for using profanity, blaming his bad environment everyone should find out what really is a source of bad habits;

b) during the conduct of the psychological research, especially in the form of tests, everyone should not concentrate on only cadets emotional state that defines this test. This test helps to identify hidden complexes or problems that cadets are ashamed or afraid to tell someone.